

Tas Latweeschu draugs.

1838. 16 Juhni.

24ta lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Pehterburges. Muhfu augsti zeenigs Keisers 27ta Mei no Berlihes atnahze Pruhshu semmes juhmallâ un, lihds ar saweem crim dehleem: Aleksander, Nikolai un Mikkail, ar ugguns-kuggi pahr juhru dewahs us Sweedru semmi, kur treschâ deenâ arri atnahze un eeksch Stokkolmes pilsfata tuhlihn Sweedru fehniaw apmekleja. Lihds 31^{mai} Mei winsch tur palikke, tad lihds ar abbeem jaunakeem dehleem ar to paschu ugguns-kuggi atkal pahr juhru dewahs prohjam un 3schâ Juhni jau bija mahjâs, sawâ pilsdahrsâ pee Pehterburges, fo sawz: Pehtermuischu. — Wezzakajs dehls wehl pahri deenas gribbeja palike Sweedru semmê un tad eet us Dahnu semmi.

Is Wihnes pilsfata. Estreikeru Keisers 29ta Mei lihds ar sawu wezzaku dehlu ar maffalahm apfirge. Schi Simmiba gan ihsten' irr behrnu Simmiba, bet tatschu brihscham arri peeauguscheem zilwekeem uskriht. Geuhra gan ne kad naw, ja tik Simneeku jau no pirma galla labbi kohpj un wiinu wiffwairak dabbu isfargah, ka neds safaldahs, neds bailojahs, neds dusmojahs.

Is Entenderu semmes. Tanni juhreas fallâ, fo sawz Gernsei, pehrnâ gaddâ teefa panahze sirgu kuptschu, kas, leelidamees burris effoh, nemahziteem laudim us daschadu wihs naudas bija iswihlis. Pehz fallas likumeem teefa, schim putnam par taisnu strahpi un zitteem par mahzibu, wiinu papreeksch eeflehdsch schaurâ garrâ kohku sprahstâ un tâ us paschu tirgu pee kauna stabba uskahre, un tad wehl us 6 gaddeem suhtija tuffschâ semmê. Un luhf, schi strahpe tik labbi palihdscha, ka lihds schim tur wairs ne fo ne dsirdeja no burwim.

• Tash ihfas sinnas par muhsu pasauli jeb semmi 27^{tais} gabbals.

Wehl no Ehtereikeru walstes. Daschadi laudis schinni walstê dsihwo. Wahzsemmes dalkâ gan Wahzeeschi, bet arri pulks tahdu, kas no Slawu flakkas, no tash paschas, pee kurras arri Kreewi peederr, un kurreu walloda tapehz gan drihs tahda patte, kâ Kreewu walloda. Tahdi irr tee Behmeri un arri dauds eedsihworaji Steiermarkeru un Illiteru widduzi. Schinni pehdejâ semmes gabbalâ, un ihpaschi Tiroleru semmê arri pulks Italieneru. Galizieru

semmé, kas zittfahrt Pohlw-walstes gabbals bij, wissu wairak Pohl, bet arri lohti dauds Schiddu. — Unguru semmé irr Unguri, kas sawada tauschu tau-ta, jo tee tahdi, kas pee Pinnu un Zggaunu flakkas peederr un kurreu walloda tapehz ar Pinnu un Zggaunu wallodu lihdinajahs. Arri pulks Eschigganu sche miht. — Sibenbirgeru semmé dschwo Wahzeefchi, Unguri un Slawi. Tannis masôs semmes gabbalôs, kas pee Ahdrias juhreas, wissu wairak Slawi, un Lombard-Wenezieru semmé Italieneri. — Tas wissu leelais flaits no wisseem Ehtereikeru walstes laudim pee Kattolu tizzibas turrabs; un arri waldineeks pars ar wisseem saweem behrneem un raddeem irr Kattolis. — Tapehz ka tur dauds Kattolu, tapehz tur arri dauds Klostereu, kaut gan ne tik dauds kâ daschâs zittâs Kattolu semmês. Klostere irr, prohti, tahdas leelas ehkas, kur kohpâ dschwo moi pulks wihrischku, kas pee mahzitaju kahrtas peederr; un kurreu par muhkeem, moi arri pulks feewischku, kurreu par nonnahim jeb muhku jumprawahim sauz. Schee wihrischki dschwo kohpâ bes wisseem feewischkeem, un schee feewischki bes wisseem wihrischkeem, un paleek, tâpatt weeni, kâ ohtri sawôs klostereôs, kamehr dschwo. — Rad par prahta gaischumu runna, tad ja fakka: Ra schinnt walstê gan arri atrohd labbi mahzitus laudis, bet Deewam schehl arri dauds, kas wehl beesâ tumfiba. Tâpatt tas arri ar tschallumu pee darbu strahdaschanas un ar peeklahjigu dschwoschanu. Tumfchi, laiski un nelahga laudis irr wissu wairak tee, kas tannis semmes gabbalôs dschwo, kas pee Ahdrias juhreas, un sche pawiffam tee, kurreu par Siduffeem sauz. Schee zits naw, kâ tik flaidri rasbaineeki. Winni kalnôs dschwo, un zittu ne sinn darriht, kâ tik ar plintehm apfahrt wasatees un kaut un laupih. Bet tâ jau tas wissu, kur prahta tumfiba. Jo kur prahta tumfiba, tur arri laiskums un nelahga dschwoschana. — Sche wehl ja peeminn, ka tee Ehtereikeru Feisera appalschneeki, kas pee pascheem Turku rohbescheem dschwo, tahdâ wihsê irr, kâ muhsu Kasaki. Winni wissi, kas tik wihrischki, mahziti saldati, rohbeschus farga un allasch gat-tawi us kareoschanu.g.

Ro Wahz'semneeki darra, lai winneem kartuppeles wairak isdohdahs? Zittâs mallâs Wahz'semmé, wissu wairak Sakfu walsti, kur semneeki aplam dauds kartuppeles laukâ audsina, winni ap to laiku, pirms kartuppeles fahk seedeht, tik kad seedi pumpurôs mettahs, suhta behrnus us lauku un no scheem leek kartupputu lakstehm tohs wirs-gallus, kur tee pumpurini stahw, ar sinnu nopluhkt. Jo winni dohma, jo wairak pumpurini effoht nopsuhkti augschâ, jo wairak kartuppetu peeaugoht semmé. Un luhk', pee winneem wezzi prahtigi semmes kohpeji teescham apleezina, ka tahs kartuppeles, kam tâ darrija, diwi un trihs reis wairak auglu isdohdoht, ne kâ tahs, kam seedi palikke; jo schee augteem atraujoht dauds fullas un spehka. Darbs ne effoht leels un tatschu dauds palihdsiht, — un tee mihti behrni, kas zitteem fainneekem daudreis tik sinn apfahrt wasatees, pee winneem jau agri mahzotees ko labba strahdaht. (B. E.)

M a s a i s J n g u s .

Ne jif taht no dahrsa, stahweja sehns ns plawas pee gohwju pahra, fo tur gannija. Us augschu paskattijis, eeraudsija dahrsâ zittas kesbera ohgas us kohku; jebtschu tikkai pasarkanas un wehl zeetas bij; bet scham liffkâhs jaukas un gattawas buht; tudal eekahrojâhs firdi tahs dabbuht un pluhft; jau laisâhs to redsedams; ir atstahje lohpus un kahpeleja us kohku. — Bet gohwis, bes ganna buhdamas, to treknu jauku sahli eeraudsijuschas, kas zaur dahrsa fehtiau bij redsama, eelausâhs dahrsâ, un pluhze nu dahrsâ, fo atradd, ir sahli, ir pukkes, ir kahpostu un zittas dahrsa auglus, ar steigshanu, fo labbu redsejuschas. Un fo ne pluhze ehdoht, to faminne ar kahjahm, apkrehse un samaitaja. — Sehns labbu brihdi us kohku, un wehl zittâ weetâ pakawejis, fur dahrsa ohgas zerreja dabbuht, kad nu redseja, fur gohwis, un kahdu fskahdi bij padarrijuschas, tad neganti eedusmojees peeffrehje klah; nu isdshidams lohpinus no dahrsa, lammaja, fitte un dausija, tohs kappadams ir neschehligi. — Da tam arri tehws jau bij klah, kas wissu bij redsejis, un fazzija tâ us dehtu: Klau Jngus! ne behdft, bet nahj' schurp un falki man: Kas schê to grehku pelnijis, un kahdam peederr un nahkâhs pehreeni un pahrmahzischana, woi tew, kas zilweks effi, ar prahtu ispuschkohs, woi lohpan, kas ne proht, kas kreifa, kas labba rohka irraid? Woi pats effi masak sawat kahribai un meefas prahtam klausijis, un lohpi schli darrijis, ne kâ schee lohpi, fo tew bija fargahnt un waddiht gannidams? — Un towehr tu winnus tik neschehligi fitti un kohdi, bes sinnas un taisnibas, kautschu newainigi irr! Par to, ka gluschi effi aismirsis sawu paschu grehku, un ka zilweks effi, par to man it teescham peenahkâhs tewi kull, un — Ne fitt wifs, tehtiht mihlais, atfazzija Jngus un pabutschoja tehwan rohku, ne darriochu wairs; — bet ja gribbi, fitti labbak, — jo esnu pelnijis ar sawu nedarbu, un man kohdi scheht un leels kauns. — Bet tehws nosweede schaggaru, kas tam jau rohka bij; pasinne ka tahs bij it teescham ne bailes, bet schehluma affaras, fo dehts raudaja schai brihdi, — peedewe dehtam, — un Jngus ne kad wairs tik aplan ne darrija, bet mahzijâhs leeku kahribu pareisi sawaldiht, ka zilwekam peenahkâhs.

R. S — j.

G r e e t i n a s p r e e k i .

<p>1. Awis gannoht, addidama,
Smalkâ skalkâ balsinâ;
Un pa brihscheem gaw'ledama,
Greetina tâ dferbâja:</p> <p>2. Lustigs prahts man, pukkes pluhzohht.
Sawiht skaisâ wainagâ,
Preek's par bittiti, kas kuhzohht
Saldu meddu salassa.</p> <p>3. Preek's par raibu taureniti,
Preek's par jehreem, kasseneem;
Salkâ gannibâ fadsihiti,
Lezz pa pukkeh'm, krahminreem.</p> | <p>4. Preek's par mihlu mahmulinu,
Kas man mahja, audsina;
Preek's par jaunu gramatinu,
Fo tehws waktar nopirka.</p> <p>5. Preek's par muhsu skohlmeisteri,
Kas man lassih't mahzija;
Preek's par mihlu pehrminderi,
Das man labbi usleela.</p> <p>6. Preek's, kad mahmina fur suhta,
Pilnds ritshô's tuhliht skreet,
Lahtscham tezzeschana gruh'ta,
Jauni behrni mudri eet.</p> |
|--|--|

7. Preeks par mihlu swehtdeeninu,
 Tad ar puffu wainagu
 Tehws nomm lihfs us basnizinu,
 Lai eemahzohs meldeiju.
 8. Preeks par mihleem engelischeem,
 Kas dseed Deewam skannigi.
 Manna bals ar zibrulischeem
 Urri kapp us debbesi.

9. Nakti engelischu bari
 Sapni ar man beedrojahs,
 Sapni debbesi swehti garri
 Dseesmäs ar man weenojahs.
 10. Waktaräs, kad debbesi telti
 Tahlas swaigsnes mirdsina,
 Tehws man fakka: "Meitin", welki
 Deewinsch tahs ne raddija;

11. Tur tahs engelischu mahjas,
 Kas tew sapni parahdähs! —
 Deewin! Deem tur labbi klahjahs,
 Man scheit ne truhst lihgsnibas.

L.....l.

(Schahs singes melbije, us sawadu lappu drikketa, nahkofschä nebbeta
 lassitajeem rohkä kluhs.)

G u d r i b a s m a h z i b a s.

73.
 Lai strahda, kam ehst eegribbahs;
 Det ja tas darbs ne isweizahs,
 Jeb fashklichst, lai ne skumstahs wis;
 Ur skumjahm jo mas nopelnihs.

74.
 Kad diwi kaujahs stihdejoht,
 Kam kahda leeta peederroht,
 Tad tas pa brihscheem gan notee,
 Ra abbi diwi besch paleet.

H.

S l u d d i n a s c h a n a s.

1.
 Gribbedant, lai arri zitti, kas pa wissu gaddu muhsu lassitaji naw, tohs jankus
 fahstus pahr Widsemmes un Kursemmes wezzeem laikeem dabbu lassit,
 kas ne fenn schinnis awihfses atraddahs, mehsh tahs trihs lappas, fur winni eekschä,
 wehl leelakä pulkä effam likfuschu nodrikkeht, un gahdajuschu, ka winnas wissas trihs
 pee mums par 12 kapeik. kappara warr dabbut pirft.

2.
 Taggad warr arri, kä jau fenn dauds wehlejuschi, pee mums dabbut zittas no
 muhsu pehrna un aispehrna gadda grammatinahm ar sawadahm wirsrafsu-lappahm,
 un prohti:

- 1) Sinnas pahr Martinu Luteru un teem zitteem wihreem, kas dsihwojuschi tanni
 laikä, — un kas wehl muhsu deenäs peeminnejami. (Tur pascha Lutera bilde wirs-
 rakstu widdä.)
- 2) Daschadas behru wallodas. Pirma daka.
- 3) Swehtu luhgschanu grammatata preeksch saldateem, furreem Lutera tizziba.
 Katra no schahm grammatahm maksa 10 kap. fuder.

Lihfs 14. Juhni pee Nihges irr atnahkuschu 646 fuggi un aisbraukuschu 386.

Brihw drikkeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napiersky.